

Загля майбутнього не забуваймо минулого

Час біжить, змінюється. Ми поспішаємо за ним, намагаємось жити з ним, як кажуть, в ногу. Долаючи, звичні будні та веселі свята, прямуємо в майбутнє. А, як гласить мудрість: «Без минулого не може бути майбутнього», отже озирнаємось назад і вшануємо даниною пам'яті й повагою славетних земляків. Так, напередодні Дня партизанської слави учні Сарненської ЗОШ № 4 I-III ступенів на чолі з педагогом Валентиною Александрович, запросили ветерана партизанської слави Володимира Гуменного на захід, приурочений цій даті. Місце зустрічі вибрали неординарне. Отже, вирушили в обласштовану символічну землянку в господарстві сарненця Володимира Терещенка, про яку чули неодноразово, а нині випала нагода побачити на власні очі.

Розташована вона на обійсті між господарськими будівлями, на дверях вивішена червона зірка, що всюди супроводжувала радянських солдатів. Переступивши поріг, потрапили в тогочасний військовий час, на стінах незлічена кількість атрибутів війни й радянського періоду. А прикрашає приміщення

найголовніший експонат — плакат солдата Івана, який і спонукав Володимира Терещенка та його друзів заснувати історичну пам'ятку-землянку, щоб нащадки могли пересвідчитися, як колись воювали наші пращури.

— Яюсь мій друг, виконуючи ремонтні роботи в одному з закладів Сарн, знайшов портрет радянського солдата, яким закрили вікно, — розповів Володимир Степанович. — Він приніс його мені й так тут з'явився солдат Іван, а нині вже справжня землянка.

До солдата Івана в гості приходять чимало сарненців із гостинцями періоду Великої Вітчизняної війни. Тож тепер тут уже є медалі, каска, проби́та кулями, справжній автомат і гвинтівка, всілякі казанки й металеві кружки, червоний стяг, під яким вирушали в бій, пічка-буржуйка, самовар. Усього й не перелічиш. Велика кількість літературних видань, зокрема книги, видані рідним братом Володимира Терещенка Анатолієм. Найголовніша — «Книга Почёта», в якій відвідувач залишає свій автограф.

Нині в Сарнах мешкає тільки два колишніх партизани — Надія Лещенко та Володимир Гуменний. На жаль,

Надія Тихонівна через хворобу не змогла приєднатись до екскурсії. А розповідь Володимира Марковича про партизанські подвиги підсилювала атмосфера землянки. Діти з захопленням слухали літнього ветерана про нелегке життя сорокових років минулого століття.

Війна зачепила Володимира Гуменного в 1941 році, коли йому виповнилося всього 15 років. В їх село прийшли окупанти й почали забирати молодь, щоб відправити в Німеччину. Йому вдалось сховатись. А за два роки, в 1943-ому, німці повернулись у село й його настигла страшна участь. Спочатку Володимира, сусіда та ще майже 20 молодих людей вивели на шлях і погнали в Білу Церкву, там розселили в казарми, куди зігнали ще 60 чоловік. Після цього построїли в колону й відправили в напрямку Жмеринки, по боках охороняли озброєні гітлерівці на мотоциклах. Ночували зазвичай у свинарниках, корівниках. Іноді давали їсти: окремо зварений суп, картоплю й ще що-небудь зливали в бочку, змішували, а потім видавали кожному по баночці. У Жмеринці позаганяли у вагон, де сиділи й лежали на холодній голій підлозі й повезли в Тернопіль. Та потяг минув його не зупиняючись. Тоді хлопці вирішили будь-що тікати. Мабуть, на то була воля Божа, бо вагон із Володимиром і його сусідом зачинили тільки на клямку, а дротом не закрутили. За допомогою ножа, що був в одного з невірників, відкрили двері й почали скакати на ходу з вагону. Втекло тоді 10 осіб. Щоправда, окупанти не стріляли в них. Уже до вечора дійшли до незнайомого села. З товаришем попросилися на ніч у будинок до сімейної пари. Їм дали повечеряти, а на ранок поспідали. Й розділившись по двох, пішли далі.

Так Володимир із одно-

сельцем забрели в інше село. Там ледве нашли прихисток у хазяїна, де за кусок хліба та нічліг обіцяли виконувати будь-яку роботу. Доводилось молотити, поратись по-господарству й ін. Через деякий час туди зайшов партизанський загін ім. Дзержинського під командуванням Івана Галицького. Довго хлопці вмовляли командира взяти їх із собою. Спочатку виконували всіляку роботу. Першим відповідальним завданням була розвідка. Потрібно було довідатися, приміром, які, скільки та де стояли військові ешелони. Коли досконало виконали справу, довірили роздобути ключі для розкручування гайок, якими виводили з ладу колії й вагони з ворожою зброєю сходили з рейок. Одного разу, виконуючи таку роботу, потрапили під обстріл.

Потім прийшов наказ із Києва з ЦК КПУ, щоб загін розформували й направили в Рівненську область. Так Володимир Гуменний опинився в Сарнах. Частина партизанів влаштувалась у міліцію, в тому числі й одноклассець. А Володимир Маркович із 19 травня 1944-го потрапив у службу руху станції Сарни Львівської залізниці, зокрема кондукторський резерв. Страшний був тоді час. Саме бомбили

станцію та прилеглі території. А одного разу бомба впала прямісінько на будівлю вокзалу й не розірвалась, ото доклали зусиль аби вивезти її з міста, щоб не здетонувала. Та й післявоєнний час був не легшим. Зруйноване місто потрібно було відбудувати. Ось так від посади кондуктора, оператора, чергового по коліях, а потім і по станції — до начальника техконтори. Також обрали головою профкому, секретарем парторганізації, брав активну участь у житті колективу. Загальний трудовий стаж у Володимира Марковича 57 років 4 місяці й 13 днів. Має безліч військових медалей і нагород, а ще тільки 22 почесні грамоти від керівництва Укрзалізниці, нагрудні значки Крайшого залізничника. Ось так!

Валентина Александрович доповнила розповідь Володимира Гуменного. Повідавши, що зокрема на Рівненщині з окупантами боровся відомий Сидор Ковпак, Мураді Фідаров, зв'язкова Олександра Новицька й багато інших. Розповіла школярам і присутнім, який величний подвиг звершили ці люди, й ми маємо бути вдячні їм теперішнім днем. Як і годиться, запаливши свічку, вшанували пам'ять хвилиною мовчання.

Дякуючи Володимиру Гуменному за цікаву й змістовну розповідь, привітала ветерана з днем народження, яке відсвяткував 11 вересня, й подарувала одеклон «Красная Москва», який символізує ті часи, бурштинову картинку, наліпку на холодильник із зображенням Свято-Покровського кафедрального собору, що розташований у парку залізничників, яким Володимир Маркович, свого часу, проходив по декілька разів у день, а ще чудові соняшники — квіти життя та сонця. Побажала міцного здоров'я та благополуччя, щоб у ветерана ранок був добрим, день — успішним, а вечір — спокійним. Розчулений колишній партизан, також подякував за запрошення й подарунки.

А наостанок пили партизанський чай із коровами і тістечками. Дітлахи ставили запитання Володимиру Марковичу про ті жахливі часи й вели змістовну бесіду.

Залишається віддячити Володимиру Гуменному за його життєвий подвиг, Валентині Александрович — за те, що переймається підростаючою молоддю, адже вже впродовж п'ятнадцяти років організовує такі потрібні заходи, аби дітлахи вочевидь знайомилися з історією краю, а Володимиру Терещенку — за збереження й примноження історичної давнини, без якої не було б сьогодення. Варто подякувати й спонсорам: керівникам фірми «Здоба», ТЗОВ «ЗМВ», комбінату громадського харчування Сарненської райспоживспілки.

P.S. Як сповістив господар землянки, він не зупиняється на досягнутому й має в планах розширити її. Успіхів і натхнення Вам, Володимире Степановичу.

Вікторія КОЛЯДИЧ.
Фото Василя СОСЮКА.